

Schepen op Oost-Indië voor de stichting der Oostendse Compagnie

1718-1721

In een vroegere mededeling⁽¹⁾ hebben wij, aan de hand van de bisschoppelijke jurisdictieverleningen aan scheepsaalmoezeniers, enkele gegevens gepubliceerd over schepen die in dienst van de Oostendse Compagnie tussen 1722 en 1732 uitzielden.

Hier volgen een paar bijzonderheden over aalmoezeniers ter zee die uit Oostende naar Indië vertrokken vóór de oprichting van de bovengenoemde Compagnie.

Een eerste jurisdictieverlening vanwege Mgr. van Susteren wordt genoteerd in januari 1718 ten gerieve van de Jezuïeten Herman Van den Clooster en Sernardus Janssens die weldra uit Oostende zouden vertrekken⁽²⁾. Opvallend is het feit dat de Brugse bisschop een gedetailleerde beschrijving geeft van hetgeen de aalmoezeniers ter zee aan geestelijke activiteiten aan boord te verrichten hebben nl.: 1° zij mogen aan boord een bidplaats inrichten en er de H. Mis opdragen; 2° catechismus geven en preken wanneer ze 't nuttig oordelen; 3° biecht horen en het H. Oliesel toedienen; 4° het nooddoopsel toedienen en ook huwelijken inzegenen; 5° begrafenissen verrichten. Opvallend is ook hoe alle latere jurisdictieverleningen naar de oorkonde van 17 januari 1718 verwijzen, zodat we mogen besluiten dat we met deze datum aan het beginpunt staan van Oostendse handelsverrichtingen ter zee op ietwat grote schaal en op verre afstand.

Wanneer de Ierse recollet O' Cahalan in oktober 1718 als aalmoezenier op een niet nader genoemd schip naar Indië afreist, dan verwijst men naar de modelakte van 17 januari 1718⁽³⁾. 't Volgend jaar in april gaat de Kapucijn Alexander van Gent te Oostende als aalmoezenier aan boord⁽⁴⁾. Veertien dagen later is het opnieuw een recollet, nu echter Servatius Varré, die jurisdictieverlening verkrijgt⁽⁵⁾.

Daarna duurt het bijna twee jaar vooraleer we in de bis-

(1) Zie Biekorf 1968, blz. 89-93: Wetenswaardigheden over de Oostendse Compagnie.

(2) Zie Acta Episc. 1718, 17 jan. blz. 262.

(3) Zie Acta Episc. 1718, 25 okt., blz. 241: 'datae sunt facultates Patri Laurentio O' Cahalan ordinis Fratrum Min. Recollectarum Hibernorum ex portu Ostendano in Indias proficiscenti, conformiter ad litteras expeditas pro patribus Soc. Jesu die 17 jan. 1718'.

(4) Acta Episc. 1719, a april, blz. 27: 'Patri Alexandro Gandensi ord. Fr. Min. Cap. e portu Ostendano in Indias naviganti expeditae sunt litterae et facultates prout in registro meo data 17 jan. 1718'.

(5) Acta Episc. 1719, 16 april, blz. 30: 'expeditae sunt facultates pro Fratre Servatio Varré ordinis Fr. Min. Recollectarum vela faciente cum navi Ostendana in Indias...'

schappelijke stukken een spoor vinden van Oostendse maritieme bedrijvigheden. Eerst in januari 1721 treffen we de namen van de Ierse Recollet pater O' Caenen voor zijn tweede reis naar Indië⁽⁶⁾. Het schijnt hier wel om een andere scheepsaalmoezenier te gaan dan de in december 1722 vernoemde Augustijnerpater O' Canen die met de *Carolus VI* naar Indië vertrok.

Een laatste jurisdictieverlening vóór de oprichting van de Oostendse Compagnie dateert van 16 december 1721. Op die dag wordt aan niet minder dan zes Jezuiten in eens, alle uit de Rijnse en Beierse kloosterprovincie, toelating verleend om op de *Diana* godsdienstige zorg uit te oefenen bij de bemanning⁽⁷⁾. Het waren Florentius Consbruck, Sernardus Smits, Antonius Friol, Franciscus Khuen, Franciscus Xaverius Urfarer en Victor Walter.

Bij dit alles en ook de reeds vroeger gepubliceerde lijst der aalmoezeniers ter zee⁽⁸⁾ blijkt duidelijk dat onze lokale seculiere en reguliere clerus geen al te hoge belangstelling koesterde voor het apostolaat ter zee.

Jozef Geldhof

Oude appelnamen op -ing

Op de vraag in Biekorf 1969, 255.

De Bo geeft onder *-ing* (blz. 403 van *Idioticon*, tweede uitgave) de volgende nota:

‘De uitgang *ing* dient: 1. achter een substantief of adjectief gevoegd, om namen van appels te maken, welke namen allen mannelijk zijn: Geuzing, Pinting, Panding, Rabauwting, Strieping, Wulling, Grauwing, Groening, Wilding, Zoeting, Zuring’.

Voeg daarbij uit *Kruidwoordenboek*: ‘De *Rarbauwting* is geen *Renetting* noch *Korpendu*’. Alsook de naam ‘*Ramborging*: soort van appel die in 't fr. Rernbourg d'été en Rembourg d'hiver heet’. Te Stavele was deze appel bekend maar uitgesproken *Ramboers*.

A.B. Stavele

- (6) Acta Episc. 1721, 17 jan., blz. 165: ‘datae sunt facultates Patri O' Caenen ordinis Recollectarum hybernorum pro secundo itinere ad Indias orientales ex portu Ostendano tendenti’.
- (7) Acta Episc. 1721, 16 dec., blz. 244: ‘hinc cum majori navi Diana vocata profecti sunt ad Indias Orientales sequentes Patres societatis Jesu Provinciae Rheni ac Bowariae...’.
- (8) Biekorf 1968, blz. 93, bijlage, waar de gegevens over de periode 1722-1732 overzichtelijk zijn samengebracht (in totaal 17 verschillende aalmoezeniers voor 16 afvaarten).